

1. Breu valoració de les tendències i possibilitats d'intervenció¹

ISIDOR MARÍ²
MIQUEL ÀNGEL PRADILLA³
Secció Filològica

1. PER QUÈ HA DECAIGUT L'ÚS SOCIAL DEL CATALÀ? COM ES POT REVERTIR AQUESTA TENDÈNCIA?

Entre la nostra societat hi ha preocupació i fins i tot alarma per la percepció que l'ús social del català ha disminuït en àmbits diversos: en el món educatiu i entre el jovent, en les relacions amb les empreses i els serveis, en l'oferta audiovisual, en els entorns digitals...

Els mitjans s'han fet ressò d'aquesta preocupació i, veient que les dades indiquen que ha disminuït el percentatge de parlants que declaren fer ús habitual⁴ del català, han arribat a dir que el català ha perdut parlants. *El Punt Avui*, per exemple, ho resumia en aquesta taula de síntesi, precisant que el que s'ha perdut són parlants habituals, però això no impedeix que proliferin les conclusions més adverses: el català, diuen alguns, és a les portes de l'extinció.

Què hi ha de cert en aquest debat? Com cal respondre al retrocés en l'ús social del català?

1. Cal situar aquestes notes en el context de dos informes més generals: PRADILLA, Miquel Àngel; MARÍ, Isidor (2022). *Un marc sociolingüístic igualitari per a la llengua catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, i CARDÚS, Salvador (2020). *Informe sobre la cohesió social a la Catalunya del segle XXI*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2020.

2. A/e: imari@uoc.edu

3. A/e: miquelangel.pradilla@urv.cat

4. Cal entendre per *llengua habitual* la que l'enquestat declara usar amb més freqüència —en general o en àmbits d'ús concrets.

Ús social del català

Territori	Població 2005	Població 2020	Llengua habitual 2005	Llengua habitual 2020	Caiguda del nombre de parlants habituals 2005-2020
Catalunya	6.887.700	7.727.029	46,0%	36,1%	-9,9%
País Valencià	4.172.396	4.343.271	32,8%	28,1%	-4,7%
Illes Balears	983.131	1.149.460	45,0%	36,8%	-8,2%
Catalunya del Nord	412.685	474.452	3,5%	1,3%	-2,2%
Andorra	78.867	80.209	47,5%	45,6%	-1,9%
Franja	46.694	46.360	73,6%	49,6%	-24,0%
L'Alguer	40.257	43.945	13,9%	9,1%	-4,8%
TOTAL ÀREA LINGÜÍSTICA	12.621.730	13.864.726	40,2%	32,5%	-7,7%

FONT: ENQUESTES AUTOMÀTIQUES D'USOS LINGÜÍSTICS DES DEL 2005 FINS AL 2018 I 2020 / GRÀFIC: EL PUNT AVIB

FONT: Sabaté, 2020.

2. DOS GRANS CONDICIONAMENTS ESTRUCTURALS

Cal tenir en compte, en primer lloc, **dos condicionaments estructurals** molt importants en l'estatus de la llengua catalana. Per més que la nostra comunitat té unes dimensions mitjanes, comparables en nombre de parlants i en dinamisme sociocultural amb altres llengües europees d'estat —com el danès, l'hongarès o el suec, entre d'altres—, pateix dues grans limitacions per a l'ús social del català:

— **La fragmentació** en territoris diversos pertanyents a quatre estats —Espanya, França, Andorra i Itàlia. La manca de coordinació institucional entre aquests territoris limita greument el funcionament integrat en un sol espai lingüístic administratiu, educatiu, comunicatiu, cultural, econòmic, etc.

— **La subordinació**: a diferència dels estats plurilingües igualitaris com Bèlgica o Suïssa, el català té en els diferents estats —excepte a Andorra— un estatus jurídic subordinat, no sols en les institucions estatals comunes —parlamentàries, judicials i executives—, sinó també en el territori mateix. A més de les limitacions pràctiques, aquesta subordinació històrica ha incidit en la mentalitat social, que assumeix implícitament un comportament lingüístic subordinat —la *norma de convergència lingüística*.⁵

La responsabilitat principal d'aquesta situació és de l'Estat espanyol, que conté més del 95 % de la població i del territori de la llengua catalana. I la

5. Aquesta norma social indueix a abandonar el català en les converses intergrupals, amb persones castellanoparlants o desconegudes, o a la tria del castellà com a interllengua amb els col·lectius al·loglots.

interposició estatal repercuteix en l'àmbit internacional, on el català no compta amb un reconeixement institucional equivalent al de les llengües mitjanes d'estat.⁶

Sense una coordinació institucional efectiva entre tots els territoris —parlamentària, executiva i acadèmica— semblant a la Unió Lingüística Neerlandesa o *Taalunie* —com ja va proposar el Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana l'any 1986— i sense superar l'adversitat dels estats al seu reconeixement jurídic igualitari, la plenitud de l'ús social del català serà molt difícil.

3. LES GRANS TRANSFORMACIONS RECENTS: EL CANVI DEMOGRÀFIC I LA IRRUPCIÓ DEL CIBERESPAI

En aquest context de subordinació i fragmentació, la incidència dels grans canvis socioeconòmics, tecnològics i socioculturals recents sobre els fràgils processos de recuperació del reconeixement, el coneixement i l'ús del català iniciats amb la reinstauració de l'autogovern ha estat enorme. Des del final del segle xx, la internacionalització de l'economia, de les comunicacions i de la mobilitat pròpia del procés de globalització ha incidit de manera molt ràpida i profunda en la composició de la població i en les formes de relació social.

3.1. *El canvi demogràfic*

En primer lloc, **per les dimensions, la rapidesa i l'heterogeneïtat, el canvi demogràfic** de les darreres dècades ha transformat la composició lingüística de la societat (Gràfics 1a i 1b): la població d'origen estranger —i en bona part castellanoparlant— hi ha adquirit un pes percentual considerable.⁷

El català, tanmateix, no ha perdut parlants: la població que té el català com a llengua inicial⁸ o d'identificació⁹ —única o compartida amb el castellà— no ha variat significativament, almenys a Catalunya (taules 1 i 2), i excepte a l'Alguer, la Franja i la Catalunya del Nord, la llengua d'identificació presenta guanys

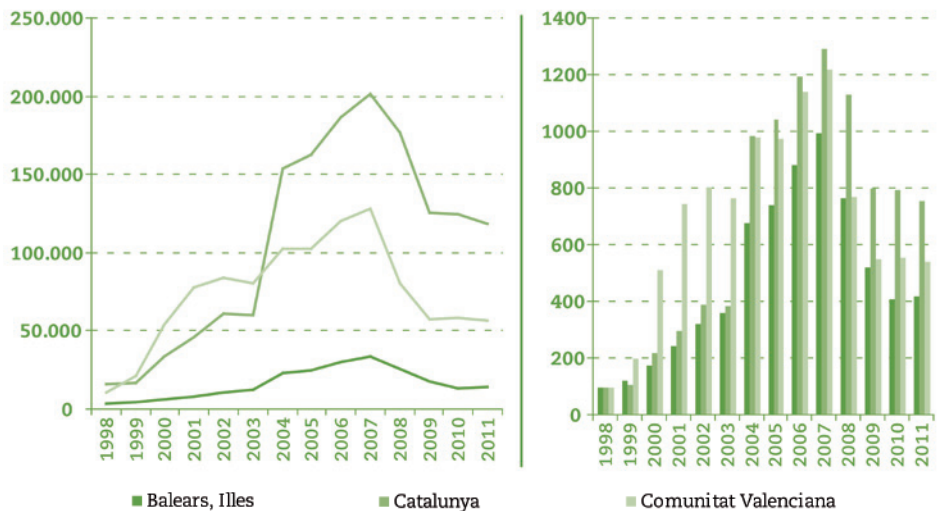
6. Vegeu consideracions i propostes més detallades a PRADILLA; MARÍ (2022), p. 33 i *sq.*

7. Un terç de la població actual de Catalunya ha nascut fora: el 21 % a l'estranger i el 15 % a la resta de l'estat (PRADILLA; MARÍ [2022], p. 23). Processos semblants han tingut lloc als altres territoris.

8. Llengua o llengües apreses a la llar d'origen.

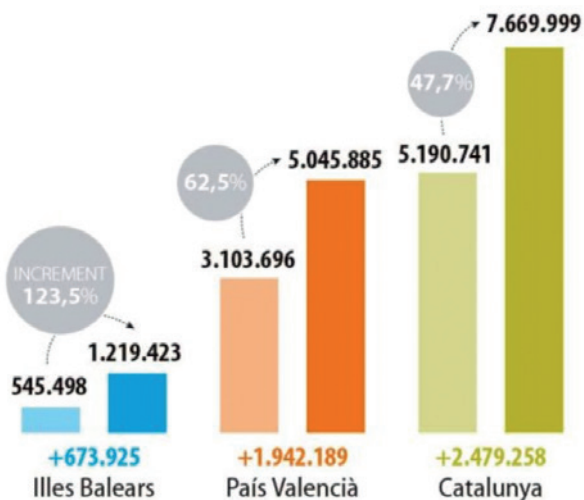
9. Llengua o llengües que algú té com a pròpies.

GRÀFIC 1a. Fluxos de població arribats des de l'estranger a Catalunya, les Balears i el País Valencià (1996-2011). (Domingo, 2014)

Font: elaboració pròpia, estadístiques de variacions residencials, 1889-2011 (INE).

GRÀFIC 1b. Gràfic comparatiu del creixement demogràfic 1971-2020

FONT: Payeras, 2021.

TAULA 1. Evolució 2003-2018 de la llengua inicial de la població de Catalunya (Idescat)

Població de 15 anys i més segons llengua inicial, d'identificació i habitual Catalunya Milers de persones. Llengua inicial																			
	Català	Castellà	Català i castellà	Aranès	Alemany	Anglès	Àrab	Berber amazic	Francès	Gallec	Italià	Portuguès	Romanès	Rus	Xinès	Altres llengües (1)	Altres combinacions de llengües	No consta	Total
2018	2.010,4	3.366,0	176,4	2,6	16,7	23,9	140,3	34,4	36,0	49,0	28,7	29,5	70,5	31,0	27,3	197,9	56,2	89,8	6.386,6
2013	1.940,0	3.448,5	152,7	2,2	..	26,5	151,7	41,8	38,8	33,2	29,2	26,5	56,1	31,9	..	193,5	31,0	50,2	6.253,8
2008	1.949,5	3.389,0	236,5	3,2	..	22,1	162,3	..	31,1	36,5	..	26,9	56,8	20,2	..	150,4	27,8	..	6.162,5
2003	2.036,2	3.155,1	141,6	39,4	71,4	74,6	..	24,0	5.619,5

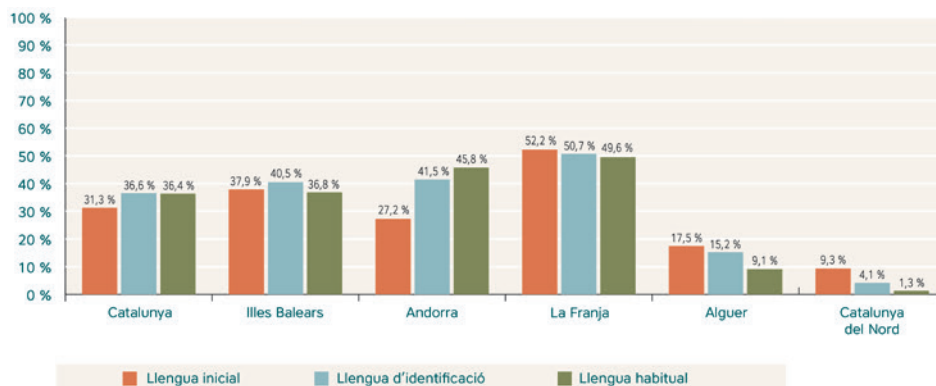
Font: Idescat i Direcció General de Política Lingüística. Enquesta d'usos lingüístics de la població.
(1) Inclou les llengües que presenten la crida (.).
(.) Dada confidencial, amb baixa fiabilitat o no disponible.

TAULA 2. Evolució 2003-2018 de la llengua d'identificació de la població de Catalunya (Idescat)

Població de 15 anys i més segons llengua inicial, d'identificació i habitual Catalunya Milers de persones. Llengua d'identificació																			
	Català	Castellà	Català i castellà	Aranès	Alemany	Anglès	Àrab	Berber amazic	Francès	Gallec	Italià	Portuguès	Romanès	Rus	Xinès	Altres llengües (1)	Altres combinacions de llengües	No consta	Total
2018	2.320,6	2.978,9	440,6	2,1	13,1	28,8	114,0	25,4	25,5	13,0	19,8	27,7	57,8	22,7	20,2	150,4	95,8	30,0	6.386,6
2013	2.275,1	2.973,6	437,6	2,3	..	26,8	132,2	33,3	27,4	12,5	..	19,2	44,5	28,0	..	153,4	34,1	30,0	6.253,8
2008	2.295,3	2.867,5	542,8	2,3	149,2	..	13,9	8,7	..	15,8	49,3	111,6	42,6	..	6.162,5
2003	2.491,9	2.668,8	278,6	24,5	54,3	5.619,5

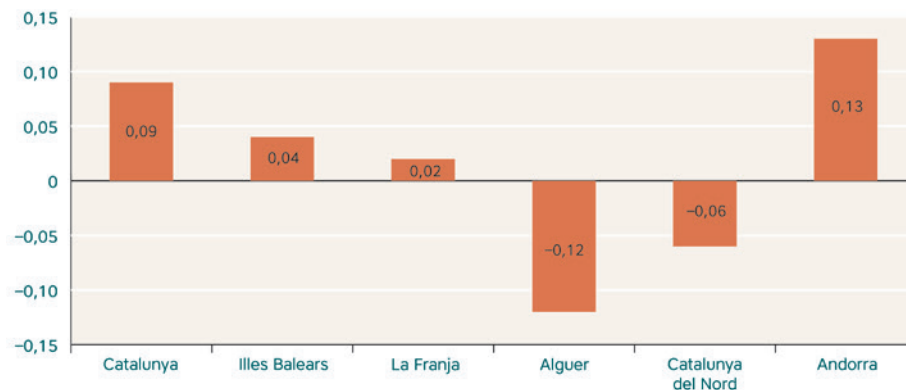
Font: Idescat i Direcció General de Política Lingüística. Enquesta d'usos lingüístics de la població.
(1) Inclou les llengües que presenten la crida (.).
(.) Dada confidencial, amb baixa fiabilitat o no disponible.

GRÀFIC 2. Població que té exclusivament el català com a llengua inicial, d'identificació i habitual en els diferents territoris (no hi ha dades per al País Valencià)

FONT: Vila i Sorolla, 2019.

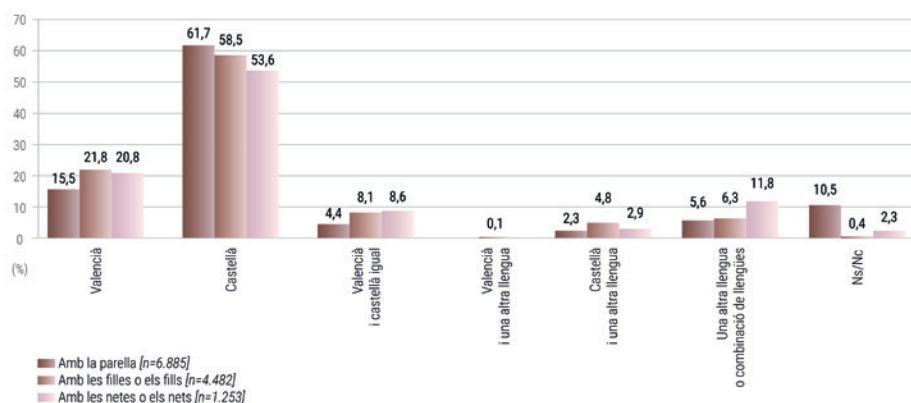
GRÀFIC 3a. Índex de transmissió intergeneracional* entre 2013 i 2015
(excepte País Valencià)

* Índex de Transmissió Intergeneracional del Català (ITIC) = (% d'ús prioritari de català amb els fills - % d'ús prioritari de català amb els progenitors) / 100. A Andorra, l'ITIC es basa en els percentatges de l'opció 'Només català amb progenitors i fills', mentre que en els altres casos aquests percentatges fan referència a l'opció 'Només o més català'.

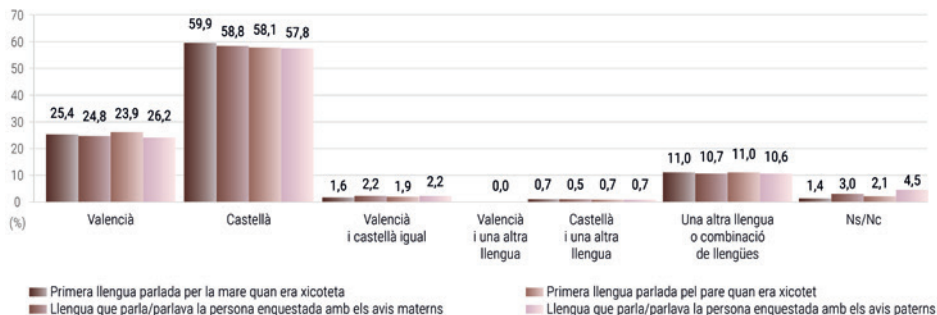
FONT: Torres-Pla, 2019.

GRÀFIC 3b. Llengua de transmissió familiar al País Valencià (de la persona enquestada a fills i nets)

FONT: Generalitat Valenciana, 2022.

GRÀFIC 3c. Llengua de transmissió familiar al País Valencià (de pares i avis a la persona enquestada)

FONT: Generalitat Valenciana, 2022.

respecte a la llengua inicial (Gràfic 2) i els indicadors de transmissió intergeneracional són positius (Gràfics 3a, 3b i 3c).

Ara bé, el català ha esdevingut percentualment més minoritari en un entorn cada cop més multilingüe. Conseqüentment, **les oportunitats d'ús interpersonal del català són més limitades**, també a causa de la presència de població flotant, més enllà de la població de dret, i dels milions anuals de visitants que reben els nostres països.

Previsiblement, aquest model de creixement demogràfic no variarà gaire, en una economia centrada molt majoritàriament en el sector terciari: **caldrà millorar les competències i els recursos destinats a l'acolliment dels nous ciutadans i a la seva plena incorporació social, cultural i lingüística a la societat receptora, superant els signes actuals de segregació amb polítiques de cohesió intercultural.**¹⁰ Tal com subratlla el projecte europeu MIME (Mobility and Inclusion in Multilingual Europe),¹¹ la mobilitat de persones, béns i serveis al llarg dels països de la UE no pot anar en detriment de la cohesió i la continuïtat cultural de les societats receptores. Els acords entre el Quebec i el govern federal del Canadà per a la gestió compartida de la immigració són també especialment interessants en aquest sentit.

10. Pot resultar especialment efectiu promoure a escala local tota mena d'activitats que facilitin la relació intercultural, centrades en l'ús de la llengua catalana i en el coneixement de l'entorn.

11. Podeu consultar en general l'abast d'aquest projecte al seu web. Per a una visió sintètica de les conclusions de la recerca, vegeu el Vademecum <<https://www.mime-project.org/vademecum/>>. També en trobareu una ressenya a MARÍ, 2019.

3.2. La irrupció del ciberespai

Una altra transformació social ràpida i profunda ha estat **la irrupció de les tecnologies digitals** en tota mena de comunicacions, que ha donat lloc a un ciberespai de relacions globals i a una **deslocalització de bona part de les relacions lingüístiques**. Per més que el català ha aconseguit ocupar un lloc significatiu en aquest ciberespai —superior a algunes llengües d'estat—,¹² el seu ús ha estat substituït per altres llengües en bona part de les comunicacions mediatitzades tecnològicament.

Si el canvi demogràfic ha trasbalsat l'ús de la llengua en els àmbits locals d'interacció, la **influència creixent de l'àmbit de relació global en la vida quotidiana** representa un altre repte decisiu per a la plenitud funcional de la llengua catalana, que mereix la màxima atenció. El **desplegament de les tecnologies de la llengua** —superant l'escandalosa desproporció del programa estatal PERTE entre el finançament per al castellà (un miler de milions d'euros) i per a les altres llengües en conjunt (tan sols una trentena de milions)— ha de facilitar l'accés regulat a les dades, el suport a les solucions de codi obert i la innovació dels serveis públics. La creació d'un centre independent de recerca i desenvolupament pot facilitar aquestes iniciatives.¹³

Sobre aquesta base, **en l'àmbit mediàtic i cultural cal generar continguts en català i fer-los visibles a la xarxa i en l'oferta audiovisual**, especialment juvenil, impulsant l'audiovisual en català i la presència normal de la llengua en el vídeo a petició.¹⁴

La retracció de l'ús social no es deu, doncs, al fet que el català hagi perdut parlants, com es diu a vegades, sinó sobretot al fet que els parlants actuals han perdut ocasions accessibles de fer servir el català habitualment: en alguns entorns urbans hi ha pocs residents catalanoparlants, molts nous ciutadans encara s'han d'incorporar al català, molts dels espais d'interacció digital no són favorables a l'ús del català i, com veurem tot seguit, moltes organitzacions i professionals no faciliten activament l'ús del català al públic. Tots aquests factors afavoreixen la perpetuació de la norma de convergència lingüística i contribueixen a fer recessiu l'ús social del català.

12. Segons l'Observatori de la diversitat lingüística i cultural a internet, <<http://funredes.org/lc2021>>, el català ocupa el lloc 45 entre les 330 llengües amb més d'un milió de parlants (PRADILLA; MARÍ [2022], p. 93).

13. Vegeu l'apartat sobre el català i el repte digital a l'informe PRADILLA; MARÍ (2022), p. 93 i *sq.*

14. Vegeu l'informe PRADILLA; MARÍ (2022), p. 79 i *sq.*

4. LES CONDICIONS DE VIABILITAT DE L'ÚS SOCIAL DEL CATALÀ

Recordem que la viabilitat de l'ús social del català depèn bàsicament de quatre factors:

— La **generalització d'una competència lingüística activa i suficient**, amb ofertes fàcilment accessibles d'aprenentatge, més enllà del sistema educatiu.¹⁵ L'objectiu principal de l'aprenentatge d'una llengua és desplegar la voluntat de comunicar-s'hi (Marí, 2008).

— La **disponibilitat dels recursos lingüístics i tecnològics** per als usos especialitzats (assessorament, correcció, traducció, edició...)¹⁶

— Una **predisposició psicossocial favorable** (actituds, motivacions, hàbits de comportament lingüístic).

— **Oportunitats efectives d'interacció lingüística** amb les persones i entitats de l'entorn.

Els dos darrers factors mereixen un comentari específic.

Les actituds favorables a l'aprenentatge i l'ús del català depenen en bona part de les expectatives percebudes en el context social. Les dades mostren que fa poc les expectatives d'ús futur eren relativament favorables (Taula 3 i Gràfic 4), però la difusió de la idea que el català es troba en risc d'imminent extinció, a part de falsa, pot tenir efectes molt contraproductius: encara que motivi els parlants conscients, pot retreure la incorporació dels nous ciutadans a l'aprenentatge i l'ús del català.

Per contra, **nombrosos estudis mostren que els coneixements de català permeten una millor posició professional i social**,¹⁷ però el fet que en els processos de selecció de personal no sigui habitual reconèixer i valorar la competència en llengua catalana dels candidats frustra i desmotiva l'esforç d'aprenentatge, oculta aquesta capacitat de promoció i resta qualitat als productes o serveis de les organitzacions. Aquest és un dels punts que cal abordar amb decisió.

Els **hàbits de comportament lingüístic** responen a normes socials, s'adquireixen en el procés de socialització inicial —en l'àmbit familiar, en l'entorn social immediat i en el procés educatiu— i no són fàcilment modificables amb campanyes de persuasió (Marí, 2012). Per això, a més d'**informar bé les famílies mixtes sobre els avantatges de l'educació plurilingüe**, cal **fer present el català en totes les ocasions que impliquen una nova socialització**: l'accés a una

15. Cal potenciar els sistemes d'acolliment lingüístic dels nousvinguts, l'aprenentatge en l'entorn laboral, els grups de conversa i les activitats de relació intercultural.

16. Cal desplegar les tecnologies de la llengua i el seu ús en el context laboral, complementàriament amb sistemes de consulta com Optimot o Cercaterm.

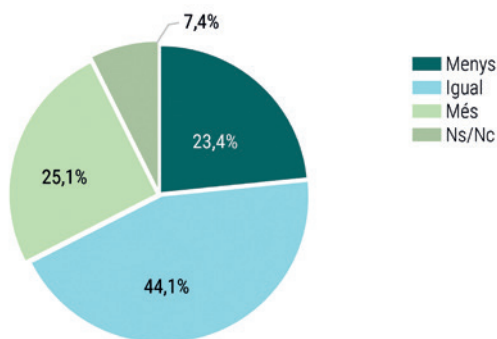
17. PRADILLA; MARÍ (2022), p. 69.

TAULA 3. Població segons l'opinió pel que fa a la llengua que els agradaria parlar en el futur (excepte País Valencià)

	Només o més català	Català i l'altra llengua principal	Només o més l'altra llengua principal	Altres llengües i combinacions	NS/NC	Total
Catalunya	36,5 %	37,0 %	17,5 %	6,0 %	3,0 %	100 %
País Valencià (zona valencianoparlant)						
Illes Balears	33,0 %	38,8 %	17,8 %	8,3 %	2,1 %	100 %
Andorra						
La Franja	27,1 %	45,2 %	13,8 %	5,0 %	8,9 %	100 %
Catalunya del Nord	4,0 %	16,7 %	68,3 %	7,8 %	3,2 %	100 %
Alguer	10,0 %	24,2 %	22,3 %	41,3 %	2,2 %	100 %

FONT: Generalitat de Catalunya, 2019.

GRÀFIC 4. Creu que el valencià s'usarà en el futur...

FONT: Generalitat Valenciana, 2022.

organització o a un àmbit de relacions nou —un lloc de treball, un nou lloc de residència, etc. (Pujolar *et al.*, 2010).

Així doncs, **tant per a l'adquisició de l'hàbit d'usar el català com per a l'existència d'oportunitats efectives de fer-ne ús, el funcionament lingüístic de les organitzacions té un paper decisiu** en l'activació de l'ús social del català. Els hàbits de comportament lingüístic es modulen en les relacions amb les organitzacions de les quals formem part —els centres d'ensenyament o de treball, per exemple— i amb totes les altres organitzacions amb les quals ens comuniquem

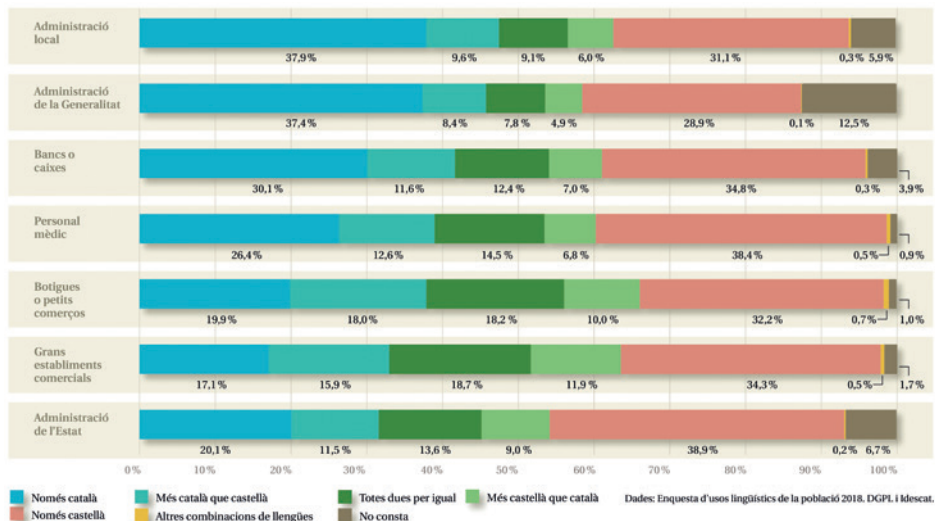
en la vida quotidiana, per l'efecte acumulatiu que tenen la infinitat i la diversitat d'ocasions d'interacció que hi mantenim.

5. USOS PROFESSIONALS I USOS INDIVIDUALS

Cal distingir clarament aquests dos tipus d'ús lingüístic. A diferència dels usos lingüístics individuals i particulars, que són plenament lliures i depenen tan sols dels hàbits adquirits i de la persuasió de les campanyes, **els usos professionals o institucionalitzats** s'ajusten als rols establerts per les organitzacions i **són regulables per naturalesa**, d'acord amb els criteris de selecció i assignació del personal als llocs de treball i en funció de les polítiques de comunicació interna i externa.

La legislació no pot regular els usos individuals particulars, però sí que pot establir els principis lingüístics que han de seguir les organitzacions en la seva activitat pública d'acord amb l'interès general i l'equitat en el servei als ciutadans.¹⁸ Significativament, **els estudis sobre l'ús del català en els diferents àmbits socials evidencien la diferència que hi ha entre l'ús del català en les relacions amb les organitzacions que solen explicitar aquesta possibilitat** —les administracions locals o les entitats bancàries, per exemple— **i les que no** —com l'administració estatal i de justícia (Gràfic 5).

GRÀFIC 5. Usos lingüístics en l'àmbit del consum i dels serveis. 2018

18. PRADILLA; MARÍ (2022), p. 68 i sq.

Desplegar els aspectes lingüístics de la legislació de consum i generalitzar la visibilitat de l'oferta activa d'atenció en català en totes les relacions professionals —més enllà de les institucions oficials i els serveis públics— és indispensable per a facilitar l'ús equitatiu i normal del català, i especialment en els àmbits més sensibles, com l'atenció sanitària i assistencial.

6. CONCLUSIONS

L'objectiu d'assegurar l'evolució favorable de l'ús social de la llengua catalana en el context de la globalització reclama una actuació general, coordinada sistemàticament i persistent, liderada pel conjunt de les institucions d'autogovern de tots els territoris, amb la participació activa de les institucions acadèmiques i del conjunt de la societat.

És imprescindible reclamar per a tot el territori el ple suport estatal que té el català a Andorra —i, consegüentment, el ple reconeixement internacional—, deixar enrere la laxitud de les polítiques lingüístiques de Catalunya en algunes etapes, evitar la intermitència entre suport relatiu i negligència segons els governs de torn en les polítiques lingüístiques de les Balears i el País Valencià, i superar l'extrema feblesa de les mesures de suport que s'han donat als altres territoris (Pradilla, 2019). El procés participatiu del Pacte Nacional per la Llengua que s'ha emprès a Catalunya pot ser una bona iniciativa en aquest sentit, si té efectes semblants en el conjunt de la comunitat lingüística.

És cert que en alguns dels territoris de la llengua el procés de substitució ha avançat molt, però tot i això s'hi manifesten signes de recuperació, que cal estimular, i no es pot difondre la idea que la llengua catalana en conjunt —que figura entre les cent llengües més parlades del món— es trobi davant d'una amenaça d'extinció imminent, quan és probablement, d'entre les llengües sense estat, la que té més oportunitats de guanyar la plenitud funcional. Resulta, per tant, inexacte i contraproduent, com dèiem, difondre aquest missatge, que pot frenar la imprescindible incorporació de nous parlants al català.

La necessitat de concertar una acció social a gran escala sembla aconsellar l'organització de fòrums de debat entre especialistes i responsables polítics de tot el territori, de manera semblant a les mobilitzacions que van representar en el seu moment el Congrés de Cultura Catalana o el Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Confiem que aquest informe de l'Institut d'Estudis Catalans contribueixi a emprendre l'acció col·lectiva necessària.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CARDÚS, S. [dir.] (2020). *La cohesió social a la Catalunya del segle XXI* [en línia]: <<https://cohesio-social.iec.cat>>
- DOMINGO (2014). «Balanç i perspectiva demogràfica del conjunt dels territoris de llengua catalana». A: *II Jornada sobre Llengua i Societat als Territoris de Parla Catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2019). *Els usos lingüístics als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GENERALITAT VALENCIANA (2022). *Coneixement i ús social del valencià*. València [en línia]: <https://ceice.gva.es/documentos/161863132/354107748/%C3%9As+del+valenci%C3%A0+en+la+societat+2021_web.pdf>
- MARÍ, I. (2008). «La voluntat de comunicar com a objectiu primordial en l'aprenentatge d'una L2». *Caplletra*, núm. 45, p. 229-253 [en línia]: <<https://ojs.uv.es/index.php/caplletra/article/view/4795/4646>>
- MARÍ, I. (2012). «Els usos lingüístics: tres consideracions sobre la delimitació conceptual, la consolidació i la modificabilitat». *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 22, p. 17-26.
- MARÍ, I. (2019). «The MIME Vademecum. Mobility and inclusion in multilingual Europe». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 71, p. 358-361 [en línia]: <<https://doi.org/10.2436/rld.i71.2019.3319>>
- PAYERAS, M. (2021). «Illes Balears, un canvi demogràfic ple de reptes». *El Temps* (15 de novembre) de 2021.
- PRADILLA, M. À. (2019). «Els futurs del català: aproximació a una dinàmica sociolingüística calidoscòpica». *eHumanista/IVITRA*, núm. 15, p. 299-323.
- PRADILLA, M. À.; MARÍ, I. [coord.] (2022). *Un marc sociolingüístic igualitari per a la llengua catalana*. Informe per al Pacte Nacional per la Llengua. Altres autors: FLORS-MAS, A.; PONS, E. (UB); COROMINAS, M. (UAB); SOROLLA, N. (URV), i MELERO, M. (BSC i UPF). Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- PUJOLAR, J.; GONZÁLEZ, I., i MARTÍNEZ, R. (2010). «Les mudes lingüístiques dels joves catalans». *Llengua i Ús*, núm. 48, p. 65-75.
- SABATÉ, C. (2020). «Emergència pel descens de l'ús social del català». *El Punt Avui* (13 de desembre).
- TORRES-PLA, J. (2019). «L'ús familiar i la transmissió lingüística intergeneracional». A: *Els usos lingüístics als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- VILA, F. X.; SOROLLA, N. (2019). «Llengua inicial, d'identificació i habitual». A: *Els usos lingüístics als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.